

Joe Eklöf

Torparsonen som blev miljonär

Roman

År 1857 i Rösby

På våren år 1857 gifte sig Katrin Eriksdotter, dotter till bonden på gården Kolarstugan i Rösby socken. Hon gifte sig med rättaren Anton Karlsson från granngården Brygge.

Kolarstugebonden var en generös själ. Han och hans hustru hade bara en son och en dotter, och kutymen var ju att sonen skulle överta gården när det blev så dags. Som en hemgift överlät han torpet Lundstugan till brudparet. Det blev en form av tidig jämlikhet mellan syskonen. Fem tunnland åker hörde till torpet.

Bröllopet hölls i Rösby kyrka och festen efteråt i församlingssalen. Många hade samlats till både kyrka och fest. Solen sken allt vad den orkade trots att det inte var så jättevarmt i luften.

Torpstugan hade byggts till med ett rum, så den bestod nu av två rum och kök. Dessutom var den nymålad. En häst, tre kor och ett svin samt några höns införskaffades med bondens hjälp under våren.

Ett halvår senare gifte sig Katrins bror Eskil med dottern till bonden vid Brygge. De två hade varit förlovade längre än Katrin och Anton. Någon hade därför föreslagit ett dubbelbröllop, men detta ville inte Bryggedottern veta av. Uppenbarligen ville hon inte delta på ett bröllop där hennes fars anställde, som ”bara” var rättare, skulle vara en av de andra parterna på bröllopet.

Även detta bröllop hölls i Rösby kyrka och festen i försam-

lingssalen. Trots att Brygge var en dubbelt så stor gård som Kolarstugan, och därmed en ”förmåre” gård, var det färre deltagare på bröllop och fest än halvåret tidigare. Vädret var inte heller på sitt bästa humör. Det blåste, regnade och var väldigt kallt.

Bonden på Kolartorp hade låtit bygga upp ett nytt bostadshus åt sonen innan bröllopet. Det var på hela fem rum och kök, medan bondens eget hus hade fyra rum och kök.

#

Det var svårt utan en noggrann släktforskning att i efterhand få reda på hur många barn de två paren fick. Tre döttrar och en son växte upp till vuxna personer vid Kolarstugan. Sonen var född 1860 och döptes till Ingemar. Barnadödligheten var stor på den tiden, så hur många barn som dog i unga år har inte gått att få fram.

Vid Lundstugan var det tre döttrar och två söner som blev vuxna. Sönerna föddes 1860 och 1866. De döptes till Johan respektive Anders.

Deras far Anton hade anställts som djurförman vid Kolarstugan, och sönerna fick därmed hjälpa till på torpet redan i unga år. Kolarstugan bestod av 39 tunnland åker och hade fem hästar, 16 kor och 4 svin samt ett antal höns. Dessa djur föll under Antons vård.

Johan och hans kusin Ingemar började i samma klass i socknens skola när de var sju år. Det vill säga att Ingemar gick alltid till skolan, när det inte var skollov. Johan däremot uteblev de gånger han eller hans fader ansåg att han behövdes bättre hemma.

Folkskolan lagstadgades år 1842, men många socknar kom inte igång med sin skolundervisning förrän flera år efteråt. Det